

De Gelderse Molen

Kwartaalblad van de Stichting Vrienden van de Gelderse Molen

4e kwartaal 2019

Bestuur SVGM

Voorzitter:

Gerrit Pol, Elzepas 45, 6662 XD Elst
Telefoon: 0481-374922 / 06-51573080
E-mail: g.pol2@lijbrandt.nl

Secretaris: vacature

Penningmeester:

Rob zur Lage, Loenhorsterweg 7b, 6999DT Hummelo
Telefoon: 0314-361122
E-mail: rob@lagesteijn.nl

Leden:

Petro van Doorne, Notarisappel 73, 4007 ZC Tiel
Telefoon: 0344-608906 / 06-19195460
E-mail: petrovandoorne@kpnmail.nl

Hans Hakvoort, Gildebongerd 77, 7038 DB Zeddam
Telefoon: 0314-653738 / 0615245263
E-mail: hakvoorthuet@hotmail.com

Donateuradministrateur en webmaster:

Frans Klaus, Plein 12, 4111 KV Zoelmond
Telefoon: 0345-502538 / 06-51851573
E-mail: donateursadministratie@geldersemolen.nl

Redactie:

G. Witteveen, Wachtelenbergweg 32, 8162 XC Epe
Telefoon: 0578-642047 / 06-30931470
E-mail: redactie@geldersemolen.nl

Website: www.geldersemolen.nl

ABN-Amro bank: NL28 ABNA 0424 9583 17
t.n.v. Vrienden Gelderse Molen
BIC: ABNA NL2A (voor betaling uit buitenland)

Begunstigerdonatie vanaf 2018 minimaal € 20,00 per jaar
tot 18 jaar € 8,00

Omslag voorpagina
"Vento Vivimus"
Hurwenen

Kopij

Voor het eerstvolgende nummer inleveren voor:

15-02-2020, gaarne via e-mail naar redactie@geldersemolen.nl
of op postadres v/d redactie.

Tekst en fotomateriaal graag afzonderlijk aanleveren.

Foto's liefst onbewerkt vanuit uw digitale camera (op ware grootte)
of gescand op 300 dpi, of per post (komen op verzoek retour)

van Reeuwijk BOUWMEESTER

Gecertificeerd molenadviesbureau

- Restauratiebestekken
- Onderhoudsplannen
- Subsidie- en fondsaanvragen
- Bouwhistorisch onderzoek
- Dendrochronologisch onderzoek
- Restauratiebegeleiding
- Tekenwerk
- Meerjarenramingen

Van Reeuwijk bouwmeester

Grauwe Kat 23, 8822 WH Arum
0517-531849 / 06-57553756
vanreeuwijkbouwmeester@gmail.com

Steeds voor u in Touw

Plakhorstweg 7

7008 AS Doetinchem

Telefoon 0314 - 326145

website : www.helmes-wellink.nl

Fax 0314 - 343098

e-mail : info@helmes-wellink.nl

eHerkenning

Als organisatie of particulier heeft u te maken met veel verschillende instanties. Bijvoorbeeld voor het aanvragen van vergunningen, subsidies of verzekeringen. Met eHerkenning van een erkende leverancier krijgt u veilig en eenvoudig online toegang tot de diensten van diverse instanties. U krijgt één digitale sleutel voor het communiceren met (semi-) overheden, bedrijven en andere dienstverleners. Dankzij deze sleutel weten zij met wie ze te maken hebben en wat u mag doen. Zo regelt u eenvoudig uw zaken online en bent u beschermd tegen identiteitsfraude.

Wat betekent dit voor moleneigenaren die afgelopen jaren die jaarlijkse onderhoud subsidie voor molens in Gelderland bij de provincie aanvroegen.

Vanaf 1 november 2019 kan in het subsidieportaal van de provincie alleen nog ingelogd worden met DigiD of eHerkenning

U kunt eHerkenning aanvragen via www.gelderland.nl/Inloggen-met-DigiD,-eHerkenning-of-eIDAS
Dat houdt voor een aanvraag concreet in, in dat men eerst in het bezit moet zijn van zo'n eHerkenning.

Het bestuur adviseert U om zich in de regels te verdiepen.

Aandacht voor het ambacht

Het Gelderse molenbouwbedrijf Groot Wesseldijk bouwt en restaureert authentieke wind- en watermolens. De ervaren molenbouwers combineren traditionele bouwmethoden met moderne technieken om eeuwenoude molens te behouden voor komende generaties.

*Deskundig,
dichtbij en
met oog voor
kwaliteit*

MOLENMAKERIJ
Kwinkweerd 6a
7241 CW Lochem (Gld)
Telefoon: 088 - 909 55 44
info@grootwesseldijk.nl

**Groot
Wesseldijk**

Bouwt, restaureert en onderhoudt wind- en watermolens

Martie te Brake: 40 jaar molenaar en erfgoedprijs winnaar in Aalten.

Als jongen van een jaar of 14 komt Martie op de molen "Prins van Oranje" in Bredevoort en wordt hij "molengek".

Onder de hoede van molenaar Johan Jansen leert hij de kneepjes van het molenaars vak. Zodra hij oud genoeg is, gaat Martie officieel in opleiding en doet hij 1979 het examen voor vrijwillig molenaar, de 300e bij Het Gilde voor Vrijwillig Molenaars.

Enkele jaren woont en werkt hij als onderwijzer buiten de regio, maar in 1985 komt Martie terug naar de Achterhoek en gaat bij zijn zwager Vaags als molenmaker werken en komt in Lintelo bij Anton en Dinie Nijland, die de Wenninkmolen aan het restaureren zijn. In 1986 is de molen weer geheel gereed en wordt Martie vaste molenaar in Lintelo. Dinie Nijland wordt zijn 1e leerling en daarna volgen er meer.

Na 9 jaar bij Vaags Molenwerken te hebben gewerkt, trekt toch het onderwijs weer en gaat Martie als docent techniek in het voortgezet onderwijs aan het werk. In zijn vrije tijd blijft hij "met de molen(s) spelen", zoals Martie dat zelf noemt.

Ook bij de "Prins van Oranje" in Bredevoort is Martie nog steeds betrokken en bij de Teunismolen was hij ook een periode adviseur naar de eigenaar, de Gemeente Aalten.

Alle molens in de Gemeente Aalten worden inmiddels bemand door Martie opgeleide molenaars. Ook Duitse molen geïnteresseerden weten hem te vinden en ook daar zijn inmiddels circa 45 door hem opgeleide vrijwillig molenaars.

In 2007 wordt de Wenninkmolen overgedragen aan de Stichting Behoud Wenninkmolen. Naast molenaar en technische adviseur wordt Martie ook medebestuurder.

Tijdens de vaste openingsuren van de molen, maar ook op open molen- en monumentendagen zijn inmiddels vele mensen enthousiast rondgeleid door Martie en hebben een

inkijkje gekregen in het leven van de molenaar. En of het nu in het dialect, Nederlands, Duits of Engels is, iedereen wordt geraakt door de techniek en zijn verhalen over de molen.

Martie zijn verdiensten voor de Aaltense molens, en de Wenninkmolen in het bijzonder, zijn een grote pluim waard. Niet voor niets is Martie dit jaar genomineerd voor de Erfgoedprijs van de Gemeente Aalten. Op zaterdag 14 september werd tijdens de opening van de Monumentendagen in de Gemeente Aalten de Erfgoedprijs uitgereikt aan Martie te Brake.

Martie was aangenaam verrast dat juist hij, als één van de vijf genomineerden, de prijs uit handen van wethouder Kok mocht ontvangen.

Martie, ook via deze weg, nogmaals van harte gefeliciteerd en we hopen dat je nog veel voor de Aaltense molens (de Wenninkmolen in het bijzonder) mag betekenen en je nog lang met enthousiasme jouw kennis over de molens en het molenaars vak mag overdragen aan de bezoekers en jongere leerlingen.

Namens de Stichting tot Behoud van de Wenninkmolen,
Herbert Nijland (voorzitter)

Ruim 100 jaar ambachtelijk vakmanschap

VaagsMolenwerken

► Kijk ook op
www.vaags.nl

Al meer dan een eeuw werken de molenmakers van Vaags aan authentieke wind- en watermolens in Gelderland, Nederland, Duitsland en de rest van de wereld. Tegenwoordig bouwen en restaureren we molens met kennis van het ambachtelijke handwerk en de hedendaagse technieken.

Met liefde voor het vak bedenken we inventieve oplossingen om het industriële erfgoed te behouden.

*Poldermolen bij natuurgebied
De Steendert in Ophemert*

SINDS 1904

VAAGS
Meester Molenmakers

T 088-9095511
info@vaags.nl

Dinxperlosestraatweg 58 — 7122 AH Aalten (Gld)

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS
TITULAER

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,
maaltechnisch advies.

Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.
Restauratie van stenen en maalstoelen.
Kweernen, wrijfstenen, demo-steentjes.
Kneus- en scherphamers.

www.molenstenen.nl

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland
Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

RESTAURANT
DE THORNSCHE MOLEN
LUNCH • PANNENKOEKEN • DINER

Restaurant de Thornsche Molen, infocentrum en museum zijn gelegen aan de NS40 tussen Persingen (het kleinste dorp van Nederland) en Lestik met uitzicht op de Beekse belevings, midden in de mooie Dooljolder en de Duffelt op 200 meter van de Deltse grass.

De Thornsche molen stamt uit de 15e eeuw en heeft in de loop der eeuwen vele dijkdoorbraken overleefd en is ook drie keren verwoest, in september 1944 ligt de molen in de frontlinie en wordt met de grond gelijk gemaakt en de bewoners van het buurtschap geëvacueerd. Na jaren van plannen herijst eind 2015 de molen weer met daaronder een restaurant met een museum en infocentrum.

De molen ligt aan drie fietsroutes en aan de Pieterpadroute.

Kom ook eens een hapje en/of drankje doen in ons zusterbedrijf
Horecabedrijf de Vink • www.de-vink.nl

Thornsche straat 20 - 6575 JJ Persingen - tel. 024-6792359 - info@dethornschemolen.nl

www.dethornschemolen.nl

4 november 2019

De Hollandsche Molen krijgt grote cultuurprijs

Koningin Máxima reikt Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs uit

Amsterdam, 4 november 2019 - De landelijke molenvereniging De Hollandsche Molen heeft vanmiddag uit handen van Koningin Máxima de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs 2019 ontvangen. Omringd door molenaars nam directeur Nicole Bakker van de vereniging de prijs in ontvangst. Ook prinses Beatrix, beschermvrouwe van De Hollandsche Molen, was bij de uitreiking in het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam aanwezig.

Prijs voor hét icoon van Nederland

Door het werk dat vereniging De Hollandsche Molen sinds 1923 doet, zijn honderden molens bewaard gebleven en weer in beweging gekomen. In eerste instantie ging het om het behouden van de economische functie van de molens in Nederland, met vooral de bekende korenmolens voor meel en de poldermolens voor het droogleggen van land. Tegenwoordig zet de vereniging zich in voor het behoud van het erfgoed. Het maatschappelijk draagvlak voor behoud van molens en de interesse voor dit cultureel erfgoed is enorm toegenomen. Dat geldt ook voor het ambacht van molenaar, dat inmiddels mede dankzij de vereniging als immaterieel erfgoed door de UNESCO is erkend.

'Molens malen en draaien weer'

Directeur Adriana Esmeijer van het Prins Bernhard Cultuurfonds stond in haar toespraak tot de laureaat expliciet stil bij de verdiensten van De Hollandsche Molen tot nu toe. Zo refereerde ze aan het feit dat via het omarmen van het Gilde van Vrijwillige Molenaars zo'n tweeduizend mannen en vrouwen hun molenaarsdiploma haalden, sinds begin jaren zeventig. Zij zorgen ervoor dat veel molens weer kunnen malen en draaien.

'Maar dat is slechts één van de wapenfeiten. Want wát heeft De Hollandsche Molen veel voor elkaar gebokst.' Als voorbeelden noemde Adriana Esmeijer onder meer De Nationale Molendag – de populaire jaarlijkse open dag die de vereniging in het leven heeft geroepen –, het opzetten van de website 'allemolens.nl' waarmee een enorm grote beeldbank is ontsloten en het oprichten van het Molenfonds dat restauraties en onderhoud subsidieert. 'Dat zijn grote prestaties van een klein gezelschap met onbegrensde molenliefde, waarmee zo veel is bereikt.'

Twee molenfondsen voor ambacht en jongeren

De oeuvreprijs is goed voor 150.000 euro, waarvan 75.000 euro wordt gestort in een fonds op naam bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. Met het Molenambacht Fonds wil de vereniging initiatieven stimuleren die bijdragen aan de ontwikkeling van ambachten om Nederlandse molens te behouden. Het geld is ook bedoeld om de kennis daarover te versterken of verdiepen. De Hollandsche Molen, opgericht in 1923, heeft besloten het vrij besteedbare bedrag van 75.000 euro ook in een fonds onder te brengen, dat zij zelf gaat beheren. Dit Jongerenfonds Molens gaat projecten ondersteunen van jonge vrijwilligers - tussen 12 en 25 jaar oud - die zich inzetten voor monumentale molens in Nederland.

'Complete verrassing voor de molens'

Volgens directeur Nicole Bakker was De Hollandsche Molen compleet verrast toen in april bekend werd dat de vereniging de Prins Bernhard Cultuurprijs 2019 prijs zou krijgen. Ze dankte expliciet Leo Endendijk – 'Mister Molen' - die zich als voorganger van Nicole Bakker bijna dertig jaar lang inzette voor het behoud van molens in Nederland. 'Na dit fantastische spektakel vanmiddag ben ik weer beduusd en met mij alle molenmensen hier aanwezig. Daar zullen we nog zeker van nagenieten. Toch gaan we morgen gewoon weer door met ons werk, zodat de molens blijven draaien. Onder meer met deze geweldige prijs van maar liefst 150.000 euro.'

Over de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs

Deze oevreprijs is een beloning voor bijzondere en langdurige inzet voor cultuur of natuur. De Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs wordt sinds 2010 uitgereikt, elk jaar in een ander werkgebied. Het is een prijs van 150.000 euro: een fonds op naam met een startkapitaal van 75.000 euro én een vrij besteedbaar bedrag van 75.000 euro. De ontvanger van de oevreprijs bepaalt samen met het Cultuurfonds welke projecten voor cultuur of natuur in Nederland vanuit dit fonds op naam worden ondersteund. Ook kunnen andere schenkers die het doel ondersteunen een bijdrage leveren aan dit fonds op naam. Eerdere winnaars waren Reinbert de Leeuw (2018), Geert Mak (2017), Heddy Honigmann (2016), Francine Houben (2015), Johan Simons (2014), Piet Oudolf (2013), Lidewij Edelkoort (2012), Anton Corbijn (2011) en het Orkest van de Achttiende Eeuw (2010).

Coppes bv
molenmakers- en aannemersbedrijf

.Restauratie

.Onderhoud

.Schilderwerken

Grotestraat 70, 6617 AK Bergharen
Tel: (0487) 531239 - Mob: (06) 23686320
E-mail: coppes-molenmakers@hetnet.nl
website: www.molenmakersbedrijf.coppes.nl

NAJAARSEXCURSIE NAAR TWENTE EN NIEDERSACHSEN OP ZATERDAG 28 SEPTEMBER 2019

Op zaterdag 28 september j.l. werd door de afdeling Gelderland van het Gilde van Vrijwillige Molenaars de najaarsexcursie gehouden, waarbij wij molens in Twente en Nedersachsen hebben bezocht. Deze door Henk van der Graaf en Robert Habing georganiseerde excursie, gaf een mooi afwisselend programma met bezoek aan wind- en watergedreven molens van verschillende types en functies. Daarbij werd ook net over de grens in Gildehaus de lunch genuttigd en de molen bezocht.

De dag begon op de Oostendorper Molen te Haaksbergen waar zo'n 40 leerling molenaars en molenaars van de afdeling met koffie of thee met een gevulde koek ontvangen werden door Henk en RobRobert. Na een toespraak van een van de aanwezige molenaars konden we deze dubbele watermolen uit 1548 bezoeken. Op de linkeroever van een zijtak van de Buurser Beek staat de oliemolen die bestaat uit een koppel kantstenen en een enkel olieslagwerk met vuister.

Op de rechteroever staat de korenmolen met een tweetal waterraderen, die in totaal drie koppels maalstenen aandrijven. In de kelder van de korenmolen was ook een tentoonstelling te zien over verschillende graansoorten, oude wektuigen en het leven op het land in vervlogen tijden.

Voor de volgende te bezoeken molen bleven wij in Haaksbergen, want aan de Fazantstraat 39 bezochten wij molen De Korenbloem.

Deze achtkante stellingkorenmolen uit 1798 begon haar molenbestaan als stellingmolen met schuine schoren. Echter in 1888 was deze stelling zo slecht dat deze gesloopt werd en er een berg zand voor in de plaats kwam oftewel

het een molen van het type beltmolen werd en kreeg zijn naam De Korenbloem in 1923. Bij een latere restauratie en het feit dat de biotoop niet zo best was heeft men de molen weer omgebouwd tot stellingmolen. De molen heeft een met eiken schaliën bedekte romp en o.a. een binnenroede met systeem Fauël (fokwieken) en een ijzeren hoepelvang.

Vanuit Haaksbergen vertrokken we naar Enschede of beter naar Usselo, waar we de Wissink's Møl uit 1802 hebben bezocht. De Wissink's Møl is van het type open standerdmolen en heeft drie zolders en ook nog eens drie koppels maalstenen wat uniek is in Nederland.

De molen is in 1921 vanuit Usselo verplaatst naar het Buurserzand waar de molen een van de monumenten zou moeten worden in een nieuw op te richten openluchtmuseum. Dit openluchtmuseum is er echter nooit gekomen en in de jaren '50 was de status van de molen zo slecht dat men deze wilde slopen. Gelukkig is dit nooit gebeurd en uiteindelijk is de molen in 1981 weer teruggeplaatst op z'n oude stek te Usselo, waar we deze molen dan ook konden bezoeken. In het naast de molen gelegen huisje werden wij gastvrij ontvangen door de molenaars en gastvrouw die deze dag aanwezig waren.

Vanuit Usselo reden wij de grens over voor de lunch in Villa Kunterbunt aan de Mühlenstrasse te Bad Bentheim of beter in de deelgemeente Gildehaus. Hier hebben wij met zijn allen de lunch genuttigd, welke bestond uit een klein buffet van twee soorten soep, met verschillende soorten beleg opgemaakte lekkere Duitse broodjes en warme en koude dranken. Nadat we onze buikjes weer lekker rond hadden konden wij de naast het restaurant gelegen Ostmühle bezoeken. Het is een zogenaamde Nederlandse Torenmolen oftewel "Erdholländer" welke in 1749/1750 gebouwd werd van Bentheimer zandsteen en heeft een lange, roerige geschiedenis achter de rug. Ze dreigde verschillende keren te worden afgebroken. Sinds 1986 is de molen weer in bedrijf en wordt door hobbymolenaars beheerd en onderhouden.

Vanuit Gildehaus reden wij de grens weer over en naar het plaatsje Denekamp. Strikt genomen behoort Denekamp niet tot Twente, het land tussen Regge en Dinkel, omdat het niet tussen de Regge en de Dinkel ligt, maar oostelijk van de Dinkel. In Denekamp hebben we twee molens bezocht, te weten de Borgelinkmolen aan de Lattroppestraat 25 en de watermolen van Singraven aan de Molendijk 37.

De Borgelinkmolen is een achtkante stellingkorenmolen uit 1846 die gebouwd werd nadat de voorganger door brand nagenoeg compleet was verwoest. Deze molen heeft, buiten een rietgedekt houten achtkant op een stenen onderbouw met fundering van Bentheimer zandsteen, een gevluht met systeem Fauël met automatische remkleppen. In de molen bevinden zich onder andere een koppel 16der blauwe stenen, een koppel 16der kunststenen en een elektrisch aangedreven maalkoppel.

De laatste molen van deze excursiedag was het bekende molencomplex van Singraven. Deze watermolen werd gebouwd in 1880 en dreef met het water van de Dinkel drie onderslagwaterraderen aan en daarmee een drietal verschillende molens qua functie. Want op de linkeroever stond een oliemolen en op de rechteroever stond en staat nog steeds een gecombineerde koren- en houtzaagmolen.

De oliemolen bestaat niet meer, behalve dan het onderslagwaterrad daarvan, want dit deel van de molen is tegenwoordig in gebruik al restaurant. Maar men kan daar gelukkig nog de koren- en houtzaagmolen bezoeken, waarbij tijdens ons bezoek er volop gezaagd werd en men kon zien hoe het zaagmaam, zaagslede en de winderij vanaf het waterrad en overbrenging met molenwielen uiteindelijk via een centrale hoofdas en riemaandrijvingen in beweging werden gezet.

Ook bestond er nog de mogelijkheid om in de zagerij via een zelfde soort riemaandrijving een cirkelzaag aan te drijven, maar deze was die dag niet in bedrijf. De molen bevindt zich op het landgoed Singraven en behoorde vroeger ook tot Huize Singraven.

Al met al hebben we van een mooie, afwisselende en leerzame molenexcursie kunnen genieten!

Henk van der Graaf, Robert Habing en Petro van Doorne.

Indien onbestelbaar: Plein 12 4111 KV Zoelmond

Allerlei aandrijvingen in de zagerij.

ONDERHOUD
RESTAURATIES
MOLEN APK

*Wolfsesteeg 9
3785 LN Zwarteboek
Telefoon 0342-461257
info@molenmakersbedrijfberkhof.nl*

www.molenmakersbedrijfberkhof.nl

Molenzeylmakerij *De Wind*

De zeylmakerij met hart voor de molen

Albert Grootlaan 41
1412 EL Naarden

tel. 035 6953654

e-mail
h.a.epskamp@planet.nl

geraeds | ijzergieterij

Veldstraat 82
5991 AE Baarlo NL

Telefoon: +31-(0)77-4771660
Telefax: +31-(0)77-4771619

E-mail: info@geraedsijzergieterij.nl
www.geraedsijzergieterij.nl

